

Læsø

Den 29. januar 1802 blev udstedt det første reglement for Læsø Lodseri. Samme år fik Læsø Lodseri lodser i både den vestre og den østre ende af Læsø. Kortet ovenfor viser Læsø omkring 1900.

Læsø Lodseri bestod ved etableringen af én oldermænd og fire faste lodser på vestenden og tre lodser og en reservelods på østenden. Flere af lodserne var desuden vagerformænd og fik senere tilsyn med de to fyrskibe, der lå ved Læsø Trindel i perioden 1852-1974 og i Læsø Rende i perioden 1852-1965. Fyrskibets placering i Læsø Rende ses øverst på kortet ovenfor.

I 1830'erne var der 30 lodser på øen. Flere af lodserne var såkaldte træskolodser, dvs. lodser, der kunne lodse til Frederikshavn og Strandby. Andre var såkaldte bætlodser, dvs. lodser, der kunne lodse skibene ned til og gennem bælteerne.

Efter sejlskibsepokens afløsning af dampskibe i slutningen af 1800-tallet indtrådte der en stærk tilbagegang for lodseriet. Så i 1900 var der kun én lods og én lodsoldermænd i Vesterø og to lodser ved Østerby tilbage på Læsø. Og de lodser, der kunne lodse ned til og gennem bælteerne, havde vanskeligt ved at komme tilbage til Læsø, hvis der ikke tilfældigt opstod en returlodsning til Nordjylland.

Efter tilbagegangen af lodsopgaverne på Læsø besluttede Marineministeriet, at der ikke måtte ansættes nye lodser, når de gamle gik på pension. Så i 1911 var der kun en lodsoldermænd i Vesterø og to lodser i Østerby. Men lodseriet blev dog stadig anset for at være blandt de syv største lodserier i landet.

Nedlæggelsen af lodseriet blev en langvarig proces, som blev afsluttet i 1920 og er beskrevet af Frede Bak i 2006 i "Vendsyssel nu & da" under titlen "Den sidste lodsoldermand på Læsø". Læsø er 21 km lang og 12 km bred og er den største ø i Kattegat og har i dag ca. 1840 indbyggere. Farvandet omkring Læsø er kendetegnet af mange revler, som tidligere udgjorde en stor udfordring for de sejlskibe, som skulle gennem Kattegat. Derfor skete der mange strandinger, som gav gode indtægter fra salget af vraggods, last og inventar på auktioner.

Færgen mellem Frederikshavn og Læsø anløber i dag Vesterø Havn, og der sejles med gods til begge havne. Vesterø Havn tiltrækker mange lystsejlere om sommeren og er hjemsted for omkring 20 fiskekuttere. På næste side er der fotos af Læsøs to havne: Vesterø Havn og Østerby Havn.

Læsø har 100 km kystlinie, og der er mange lavvandede områder langt ud fra kysten. Flere steder er der en blanding af strandeng og vadehav. Andre steder er havbunden fyldt med store sten. Læsø opstod ved, at undergrunden hævede sig for omkring 500 år siden. På øen og langs kysten ligger der derfor i dag store sten, som kom sammen med ishavsler, der blev aflejret for ca. 12.000 til 14.000 år siden, da ishavsleret i Jylland, Sverige og Norge smeltede og blev ført ud i havet. Sejlruten fra Nordsøen til Østersøen går tæt forbi Læsø, og på grund af de mange lavvandede områder og de rev, der går ud i havet fra Læsø, ligger der i dag omkring flere hundrede vrug på havbunden, som vrugfiskere og vrugforskere nu leder efter med dykkerudstyr. Eksempelvis er der fundet en fransk brig, som forliste i 1895, hvis besætning på 7 mand blev reddet af Læsøboere. Og en færøsk skonnert, som forliste i 1913, og hvis besætning også blev reddet, er ligeledes genstand for dykkerundersøgelser af vrugene og skibets last.

Det største vrug er et 52,4 m langt dansk linieskib, Printz Friderich, der grundstødte sydøst for Læsø i 1780. 660 mænd blev reddet i land, men 6-8 mænd druknede. Fra vrugene er der i de seneste år bjærget vrugdele, som sammen med fotos og videooptagelser fra havbunden er udstillet på Læsø Museum.

Læsøfærgen, der ses nedenfor, er i dag livlinen mellem Læsø og Jylland. Sejlturen varer 90 minutter.

Skrevet af Danmarks Lodsmuseumsforening

Øverst Vesterø Havn, der er hjemsted for færgen og nogle fiskekuttere og tiltrækker mange lystsejlere. Nederst Østerby Havn, der har en betydelig fiskeindustri, mange fiskefartøjer og en attraktiv marina.

